

PARTNERIAETH DIOGELWCH CYMUNEDOL SIR GÂR

PANEL ADOLYGU DYNLADDIAD DOMESTIG

CRYNODEB GWEITHREDOL

YR ADRODDIAD I FARWOLAETH 'ANN DAVIES'

Cynhyrchwyd yr adroddiad gan D.R. MacGregor (Cadeirydd Annibynnol)

Cyhoeddwyd Medi 2015

CYNNWYS

	Rhif Tudalen
Rhagair	3
Aelodaeth y Panel	4
1 – Cyflwyniad	5
2 - Y Broses Adolygu	5
3 – Y Ffeithiau	7
4 – Dadansoddiad	8
5 - Materion Allweddol sy'n Deillio o'r Adolygiad	10
6 - Casgliadau ac Argymhellion	11

Atodiadau:-

1. Cwmpas a Chylch Gwaith yr Adolygiad
2. Cynllun Gweithredu

RHAGAIR

Mae'r Adolygiad Dynladdiad Domestig hwn wedi cael ei gynnal i gydymffurfio â gofynion y Canllawiau Statudol a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Gartref. Nod yr Adolygiad yw canfod y materion pwysicaf i roi sylw iddynt wrth ddysgu o'r Dynladdiad hwn a llunio argymhellion y gall asiantaethau lleol eu gweithredu a fydd yn cryfhau'r trefniadau sy'n bodoli eisoes.

Ni fuasai angen yr Adolygiad hwn pe bai'r trasiedi a darodd deulu lleol ychydig mwy na 12 mis yn ôl, ac y mae'r Adolygiad hwn yn canolbwyntio arno, heb ddigwydd. Er bod y gwaith yr oedd yn rhaid ei wneud yn canolbwyntio ar adolygu ymwneud asiantaethau lleol â'r dioddefwr a'r cyflawnwr; cynorthwywyd y broses gan gyfranogiad aelodau o deulu'r dioddefwr. Yma mae'n bwysig cydnabod bod aelodau o'r teulu'n dal i wynebu anawsterau wrth ddod i delerau â'u colled, a'r gobaith yw y bydd poen y golled hon yn dod ychydig yn haws iddynt ei oddef, gydag amser.

Yn erbyn y cefndir hwn, felly, mae'n angenrheidiol ac yn briodol cyfleu ein diolch a'n gwerthfawrogiad i'r teulu am y sylwadau a'r safbwyntiau a fynegasant o wirfodd. Diolch hefyd i'r cynrychiolwyr o'r asiantaethau gwahanol am y gwaith sylweddol a wnaed wrth gynhyrchu deunydd i'r Adolygiad ac am ymateb yn gadarnhaol i geisiadau am wybodaeth ychwanegol; yn arbennig pan oedd angen hon ar fyr rybudd.

AELODAETH Y PANEL		
Enw	Swydd	Asiantaeth/Sefydliad
David MacGregor	Cadeirydd Annibynnol	Amherthnasol
Chris Burns	Prif Weithredwr Cynorthwyol	Cyngor Sir Caerfyrddin
Kate Thomas	Rheolwr Diogelwch Cymunedol	Cyngor Sir Caerfyrddin
Simon Plant	Rheolwr - Bwrdd Lleol Diogelu Plant	Cyngor Sir Caerfyrddin
Frances Lewis	Rheolwr Gwasanaeth - y Gwasanaethau Plant	Cyngor Sir Caerfyrddin
Chris Beer	Rheolwr Dewisiadau Tai	Cyngor Sir Caerfyrddin
Christine Harley	Prif Weithredwr Cynorthwyol	Prawf Cymru
Debbie Osowicz	Dirprwy Bennaeth Uned Cyflenwi Leol	Prawf Cymru
Stuart Moncur	Cyfarwyddwr Cynorthwyol – Sicrwydd, Ansawdd a Gwelliant	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Gill Phillips	Rheolwr Gwasanaeth, Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Gorllewin Cymru	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Steve Cockwell	Prif Arolygydd	Heddlu Dyfed-Powys
Neil Jenkins	Ditectif Arolygydd	Heddlu Dyfed-Powys
Louise Harries	Ditectif Ringyll	Heddlu Dyfed-Powys
Jason Smith	Rheolwr Gweithrediadau	Catalyst, Turning Point Cymru
Kevin Fisher	Y Prif Weithredwr	Helping Groups to Grow
Lisa Kieh	Rheolwr Sir Gaerfyrddin	Kaleidoscope Project
Tim Charlton	Rheolwr, Rhaglen Ymyriadau Cyffuriau	Prism Cymru
Mark Richards	Pennaeth y Gwasanaethau Tai	Cymdeithas Tai Bro Myrddin
Paul Sheridan	Rheolwr Sir Gaerfyrddin	The Wallich

1.0 Cyflwyniad

1.1 Y prif ddiben wrth gynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig yw ei gwneud yn bosibl i ddysgu gwersi o ddynladdiadau lle caiff person ei ladd o ganlyniad i drais a cham-drin domestig. Er mwyn i'r gwersi hyn gael eu dysgu mor eang a thrylwyr ag sy'n bosibl, mae angen i weithwyr proffesiynol allu deall yn llawn beth ddigwyddodd ac, yn bwysicaf oll, beth mae angen iddo newid er mwyn lleihau'r risg y bydd trasiadau o'r fath yn digwydd yn y dyfodol.

Er mwyn helpu i amddiffyn teulu'r dioddefwr, mae'r broses yn ei gwneud yn ofynnol i fanylion yr holl unigolion gael eu gwneud yn ddienw; yn yr adroddiad drwyddo draw, cyfeirir at y dioddefwr fel Ann ac at y cyflawnwr fel Thomson (h.y. nid eu henwau iawn).

2.0 Y BROSES ADOLYGU

2.1 Aethpwyd at yr holl asiantaethau statudol a sefydliadau trydydd sector yr oedd yn hysbys eu bod wedi ymwneud o gwbl ag Ann neu Thomson a gofynnwyd iddynt ddynodi uwch gynrychiolydd i fod yn aelod o'r Panel.

2.2 Cafodd unigolyn â phrofiad sylweddol mewn swyddi uwch reoli ym maes llywodraeth leol (gan gynnwys gweithio partneriaethol rhyngasiantaethol) ei ddynodi fel Cadeirydd Annibynnol posibl. Ymddeolodd o wasanaeth llywodraeth leol yn 2012 ond am dair blynedd ar ddeg cyn hynny, ni fu'n ymwneud i raddau arwyddocaol ag unrhyw un o'r asiantaethau dan sylw'r Adolygiad gan ei fod wedi'i gyflogi yn ardal Pen-y-bont ar Ogwr.

2.3 Trafodwyd a chytunwyd ar y Cwmpas a'r Cylch Gorchwyl ar gyfer yr Adolygiad ac mae'r rhain wedi'u cynnwys fel Atodiad 1.

2.4 Mae'r asiantaethau a sefydliadau y gwyddys eu bod wedi ymwneud ag Ann neu â Thomson wedi cymryd rhan yn yr adolygiad hwn o wirfodd; sef:-

- *Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau Gorllewin Cymru* – Mae'r asiantaeth hon yn rhan o'r amrywiaeth o wasanaethau GIG a ddarperir yn Sir Gaerfyrddin gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Mae'r Bwrdd Iechyd yn gomisiynydd ac yn ddarparwr gwasanaethau i bobl sy'n camddefnyddio sylweddau.
- *Turning Point* – Sefydliad trydydd sector sy'n darparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol. Mae wedi darparu gwasanaeth Catalyst yn Sir Gaerfyrddin dros y 5 mlynedd diwethaf; mae hwn yn darparu amrywiaeth o ymyriadau lled-strwythuredig i bobl sy'n pryderu am eu defnydd eu hunain o gyffuriau neu am ddefnydd rhywun arall o gyffuriau neu alcohol.
- *Helping Groups to Grow (HG2G)* – Sefydliad trydydd sector sy'n darparu gwasanaethau cwnsela; mae'r cyfranogwyr yn cael eu hatgyfeirio gan asiantaethau lleol eraill

- *The Wallich* – Sefydliad trydydd sector a gomisiynir i ddarparu gwasanaeth cymorth â thenantiaeth sy'n cynorthwyo pobl â phroblem camddefnyddio sylweddau i gael neu gynnal eu tenantiaeth. Mae'r gwasanaeth yn ategol i driniaeth, gyda'r nod o gynorthwyo â datblygu llety sefydlog a sicr sy'n galluogi sylfaen gadarn i driniaeth ddiogel, effeithiol a ffocysedig.
- *Cyngor Sir Caerfyrddin* – Awdurdod unedol â chyfrifoldeb statudol am gomisiynu neu ddarparu'n uniongyrchol y sbectrwm o wasanaethau llywodraeth leol. Mae dau o'i brif feysydd gwasanaeth wedi cyfrannu at yr Adolygiad, sef:-
 - Y Gwasanaethau Plant
 - Y Gwasanaethau Tai
- *Heddlu Dyfed-Powys*- yr asiantaeth statudol sy'n darparu'r Gwasanaeth Heddlu i Sir Gaerfyrddin gyfan
- *Prawf Cymru* – Yn yr un modd, yr asiantaeth statudol sy'n darparu'r gwasanaeth prawf yn yr ardal leol
- *Prism* – gwasanaeth trydydd sector sy'n cynghori ar gyffuriau ac alcohol yng ngorllewin Cymru a gomisiynir i ddarparu Rhaglen Ymyriadau Cyffuriau yn Sir Gaerfyrddin
- *Kaleidoscope* – Sefydliad trydydd sector sy'n arbenigo mewn gwasanaethau cyffuriau ac alcohol ac sy'n cydweithio â'r Gwasanaeth Prawf i ddarparu gwasanaeth Adsefydlu Cyffuriau yn yr ardal leol
- *Cymdeithas Tai Bro Myrddin* – Landlord Cymdeithasol Cofrestredig

2.5 Darparodd pob un o'r cyrff hyn gronoleg fanwl o'u hymwneud â'r naill barti neu'r llall rhwng mis Ebrill 2008 a mis Rhagfyr 2012. Yn unol â'r gofynion a nodir yn Atodiad 1 i Ganllawiau'r Swyddfa Gartref, mae pob corff hefyd wedi darparu dadansoddiad o'i ymwneud, gan nodi diben a natur hyn, a ddilynwyd eu polisiau a'u gweithdrefnau mewnol, ac unrhyw wersi maent wedi'u dysgu. Cafodd yr holl wybodaeth a ddarparwyd ei dadansoddi a gofynnwyd am eglurhad pryd bynnag yr oedd angen.

2.6 Nid oedd angen i'r Crwner gynnal cwest gwrandawriad llawn oherwydd mewn achosion lle mae'r farwolaeth yn destun achos troseddol, bydd y cwest yn cael ei ohirio hyd nes i'r ymchwiliadau hynny gael eu cwblhau. Yn dilyn y treial llofruddiaeth, roedd yn amlwg bod yr holl gwestiynau angenrheidiol wedi cael eu hateb o ran pwy oedd wedi marw, pryd, ble a sut. Pan gafodd Richard Thomson ei gyhuddo o'i llofruddio, ar y dechrau pleidiod yn 'Ddieuog' a daliodd i bledio felly mewn nifer o wrandawriadau dilynol, ond yn union cyn dechrau ei dreial yn Llys y Goron, newidiodd ei ble i 'Euog'. Cafodd ei ddedfrydu i garchar am oes, gydag argymhelliad gan y Barnwr iddo fod yn y carchar am o leiaf pedair blynedd ar ddeg.

3.0 Y FFEITHIAU

3.1 Dim ond am ychydig wythnosau yr oedd Ann wedi bod mewn perthynas â Thomson cyn i'w chorff gael ei ddarganfod yn ei fflat yng Nghaerfyrddin. Ef oedd unig denant y fflat ac roedd yn byw yno ar ei ben ei hun. Ni wyddys beth oedd amser gwirioneddol ei marwolaeth, ond dangoswyd mai achos ei marwolaeth oedd clwyfau trywanu i ochr chwith y frest a'r cefn gan gynnwys yr ysgyfaint a'r galon. Cafodd Thomson ei erlyn am ei llofruddio; yn yr achos plediodd yn euog i'r trosedd hwn a chafodd ei ddedfrydu i garchar am oes. Ni wyddai'r teulu am unrhyw ddigwyddiadau blaenorol o drais domestig yn ystod eu perthynas fer.

3.2 Cafodd Ann ei geni yng Nghaerfyrddin a bu'n byw'n lleol drwy gydol ei bywyd. Roedd yn rhan o deulu mawr, yr oedd llawer ohonynt yn byw'n agos ac roedd ganddynt i gyd berthnasoedd cryf a chadarnhaol â'i gilydd. Hi oedd y bedwaredd o chwe brawd a chwaer ac roedd ganddi hithau dri o blant. Roedd yn adnabyddus i nifer o asiantaethau/sefydliadau lleol yn y sector statudol a'r sector gwirfoddol.

3.3 Ni fu ganddi berthnasoedd hirdymor sefydlog ag unrhyw un o'i phartneriaid ac mae'n hysbys y bu cam-drin domestig yn rhai o'r perthnasoedd hynny. Roedd ganddi hanes o gamddefnyddio cyffuriau ac alcohol ac roedd wedi bod yn defnyddio gwasanaethau camddefnyddio sylweddau ers nifer o flynyddoedd. Roedd teulu Ann yn ei chefnogi mewn amrywiaeth o ffyrdd ac wedi gwneud ymdrechion sylweddol i'w hannog i roi'r gorau i ddefnyddio cyffuriau oherwydd gallent weld yr effaith andwyol yr oeddent yn ei chael arni.

3.4 Roedd Ann yn denant i'r awdurdod lleol ac yn cynnal ei chartref ei hun, oedd hefyd yng Nghaerfyrddin. Roedd ei thri phlentyn yn byw gyda hi ac roedd disgwyl iddi ddychwelyd i'w chartref i fod gyda'i theulu yn ddiweddarach ar y noson y bu farw.

3.5 Ar adeg ei marwolaeth, roedd yn 37 oed; roedd ei merched yn 19 ac yn 14 oed ac roedd ei mab yn 11 oed. Ers yr adeg honno, mae'r teulu wedi gofalu am y plant iau a siaradodd y teulu mewn modd cadarnhaol iawn am y ffordd mae'r ysgolion wedi cydweithio gyda hwy i gefnogi'r plant.

3.6 Mae Richard Thomson yn 29 oed ac yn dad i dri o blant. Mae ganddo hanes hir o gamddefnyddio cyffuriau ac alcohol a throseddu; mae ei gollfarnau'n cynnwys trais domestig, lladrad, ymosod a delio mewn cyffuriau. Cafodd ei eni yn Watford ond symudodd y teulu i Aylesbury pan oedd yn ifanc iawn ac yn ddiweddarach i Sir Gaerfyrddin pan oedd yn ei arddegau. Dychwelodd Thomson i Aylesbury tua 2006 a bu'n byw yno am gyfnod gyda chariad a chafodd ddau blentyn gyda hi.

3.7 Daeth y berthynas honno i ben ac wedyn daeth yn ôl i Sir Gaerfyrddin. Yn 2008 mae'n hysbys bod ganddo bartner o ardal Abertawe, y cafodd blentyn arall gyda hi. Roedd hi'n cydfyw ag ef yng Nghaerfyrddin am gyfnod byr yn haf 2008; a gwyddys bod trais domestig yn nodwedd arwyddocaol yn eu perthynas. Yn anffodus, ychydig iawn o'r trais domestig hwn y rhoddwyd gwybod amdano ond fe adawodd hi ef ac yna cafodd ei chynorthwyo am gyfnod gan Gymorth i Fenywod. Mae agweddau o'r wybodaeth hon yn berthnasol yng nghyd-destun 'Rhannu Gwybodaeth' rhwng asiantaethau mewn ardaloedd cyfagos.

4.0 DADANSODDIAD

Nid oedd unrhyw un o'r asiantaethau lleol yn gwybod am y berthynas yr oedd Ann wedi'i magu gyda Thomson. Nid oedd hi'n cyd-fyw gyda Thomson ac nid oedd yr asiantaethau wedi ymwneud â nhw fel pâr. O ystyried hyn, ymchwiliodd yr Adolygiad i ymwneud asiantaethau lleol â'r ddau ohonynt fel unigolion, er mwyn canfod a ellid dysgu unrhyw wersi. Mae'r dadansoddiadau cryno canlynol yn adlewyrchu'r canfyddiadau o'r gwaith hwn.

Ynghylch: Ann

Rhestrir isod yr asiantaethau a'r sefydliadau yn Sir Gaerfyrddin oedd ag unrhyw fath o ymwneud ag Ann rhwng 2008 a 2012:-

Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Gorllewin Cymru

Turning Point (Catalyst)

Helping Groups to Grow HG2G)

The Wallich

Gwasanaethau Plant - Cyngor Sir Caerfyrddin

Gwasanaethau Tai - Cyngor Sir Caerfyrddin

Heddlu Dyfed-Powys

4.2 Cafodd Ann gymorth gan Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Gorllewin Cymru a darparwyr gwasanaethau eraill wedi'u comisiynu, rhwng mis Gorffennaf 2010 a mis Gorffennaf 2012. Gwnaethpwyd atgyfeiriadau hefyd i asiantaethau partner i sicrhau gwasanaethau cymorth tai a chymorth â bywyd bob dydd iddi; darparwyd y gwasanaethau hyn rhwng mis Awst 2011 a mis Tachwedd 2012.

4.3 Mae tystiolaeth o gydwethio a chyfathrebu da rhwng Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Gorllewin Cymru a darparwyr gwasanaethau eraill; gwnaethpwyd atgyfeiriadau ar gyfer gwasanaethau cymorth tai, cymorth â sicrhau budd-daliadau ac anghenion eraill a nodwyd. Mae'n bwysig rhoi sylw i'r mathau hyn o faterion er mwyn sicrhau platfform sefydlog i ddarbwylllo cleient i gael triniaeth fwy strwythuredig a all fod yn ddiogel, yn effeithiol ac yn ffocysedig.

4.4 Yn y cyfnod mae'r Adolygiad yn ymdrin ag ef, ni fu Ann gerbron y Llysoedd ac ni fu unrhyw ymwneud parhaus ag unrhyw un o'r asiantaethau cyfiawnder troseddol. Nid oedd unrhyw bryderon gweithredol ynghylch trais domestig yn ystod y cyfnod yr oedd Ann yn ymwneud â gwasanaethau camddefnyddio sylweddau a/neu gymorth tai, ac felly nid oedd angen mynd ymlaen i atgyfeiriad o dan drefniadau Cynhadledd Amlasiantaeth Asesu Risg. Roedd arwahaniad yn peri mwy o bryder; yn ystod y cyfnod hwn roedd y risgiau'n isel ac roedd wedi sicrhau mwy o sefydlogrwydd.

4.5 I grynhoi, y prif ganfyddiad o'r gwaith a wnaed oedd bod tystiolaeth gref o weithio rhyngasiantaethol da gydag Ann ac atgyfeiriadau priodol rhwng gwasanaethau lleol i ddarparu cymorth iddi; roedd y prif rai yn gysylltiedig â darparwyr gwasanaeth camddefnyddio sylweddau, cyngor ynghylch budd-daliadau a chymorth tai. Roedd ei hymwneud â'r gwasanaethau hyn yn gwbl wirfoddol. Dywedodd nifer ohonynt nad oedd Ann yn ymgysylltu'n dda â hwy bob amser, ac eithrio ar adegau o argyfwng, ac ar ôl i'r adegau hyn ddod i ben, ei bod yn tueddu i dynnu'n ôl o'r rhwydweithiau cymorth oedd ar gael iddi.

Ynghylch: Thomson

Rhestrir isod yr asiantaethau yn Sir Gaerfyrddin oedd ag unrhyw fath o ymwneud â Thomson rhwng 2008 a 2012:-

Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Gorllewin Cymru

Prism

Kaleidoscope

Prawf Cymru

Heddlu Dyfed-Powys

Gwasanaethau Tai Cyngor Sir Caerfyrddin (Digartrefedd)

Cymdeithas Tai Bro Myrddin

4.6 Cafnu'r Adolygiad hefyd dystiolaeth o weithio rhyngasiantaethol da gyda Thomson, gwaith da wrth rannu gwybodaeth ac arferion da. Fodd bynnag, nid felly y bu yn gyson a chanfuwyd rhai bylchau. Mae gwybodaeth gywir yn anhepgor ar gyfer Asesiadau Risg da a chanfuwyd rhai gwendidau mewn trefniadau lleol ar gyfer rhannu gwybodaeth.

4.7 Mae gan Thomson gofnod troseddol helaeth a ddechreuodd pan oedd yn 14 oed. Roedd yn hysbys i rai asiantaethau fel cyflawnwr Trais Domestig. Darparwyd tystiolaeth bod Thomson, er bod y berthynas yn un newydd, yn ceisio camddylanwadu ar Ann a'i rheoli a'i hatal rhag bod mewn cysylltiad â ffrindiau eraill. Roedd ei ymddygiad tuag ati'n debyg i'w ymddygiad tuag at ei bartner blaenorol bron pedair blynedd yn gynharach na roddwyd gwybod amdano.

4.8 Mae'r Panel yn barnu bod cyflwyno'r gwasanaeth Rheoli Integredig Troseddwyr yn lleol yn ddiweddar yn gam pwysig a chadarnhaol a fydd yn gwella'r ffordd y rhennir gwybodaeth ac felly'n gwella'r trefniadau Rheoli Risg sy'n cael eu creu gan asiantaethau lleol. Bydd y fenter newydd hon yn edrych ar garfan o ad-droseddwyr ac mae'n cael ei chyd-ddatblygu trwy ddull partneriaethol a gomisiynwyd rhwng Prawf Cymru a Chymdeithas Prif Swyddogion Heddlu Cymru. Mae gwaith da wrth rannu gwybodaeth yn fwy tebygol o fodoli

pan fo unigolion yn yr asiantaethau gwahanol yn meithrin cysylltiadau anffurfiol cryf. Bydd cyflwyno cyfarfodydd wythnosol Rheoli Integredig Troseddwy yn helpu i hwyluso hyn ac mae'r Panel yn awgrymu'n gryf y dylai mwy o asiantaethau ymwneud â'r rhain.

4.9 Mae tystiolaeth o weithgarwch rhyngasiantaethol parhaus da a chyfathrebu da rhwng gweithwyr proffesiynol mewn perthynas â diwallu anghenion yr unigolyn hwn. Roedd ei driniaeth yn eithaf penodol i'r anghenion o ran camddefnyddio sylweddau ac o ran gofal iechyd cyffredinol cysylltiedig. Roedd hyn ynddo'i hun yn dasg anodd gan fod ei symbyliad a'i bresenoldeb yn amrywio'n rheolaidd. O safbwynt gwasanaeth aethpwyd i ganolbwyntio ar sicrhau ei fod yn ymgysylltu o hyd â'r driniaeth er mwyn lleihau rhagor o risgiau iddo ef, ac ar yr un pryd dal i gofio am ei botensial i fod yn dreisgar a'r risgiau ehangach o ran diogelwch cymunedol.

4.10 Drwy gydol cyfnod rheoli ei Orchmynion Cymunedol, roedd Thomson yn camddefnyddio sylweddau'n rheolaidd. Mae nifer fawr o enghreifftiau o gydweithio agos rhwng Prawf Cymru ac asiantaethau camddefnyddio sylweddau lleol i geisio rheoli ei ymddygiad afreolus; mae hyn yn dangos arferion da. Hefyd mae tystiolaeth o rannu cuddwybodaeth am ei ymddygiad oedd yn gysylltiedig â'r diwylliant cyffuriau ac achosion o ymddygiad treisgar nad oedd wedi arwain at erlyniad.

4.11 Cydnabu nifer o'r asiantaethau fod angen medrusrwydd mawr a dull cydgysylltiedig i weithio gyda phobl sydd â dibyniaethau cronig nad oes ganddynt ddigon o symbyliad nac adnoddau yn gyson i frwydro yn erbyn eu caethiwed. Mae unrhyw driniaeth weithredol yn dibynnu ar ymroddiad a symbyliad yr unigolyn dan sylw.

5.0 MATERION ALLWEDDOL SY'N DEILLIO O'R ADOLYGIAD

- a. Y mater trawsbynciol mwyaf arwyddocaol sy'n deillio o'r Adolygiad ac sy'n effeithio ar yr holl asiantaethau a gyfrannodd yw'r angen i sicrhau bod yr holl wybodaeth berthnasol yn cael ei rhannu'n gyson ac fel mater o drefn gydag asiantaethau partner. Er bod yr Adolygiad wedi gweld llawer o dystiolaeth o waith da wrth rannu gwybodaeth rhwng asiantaethau lleol, mae hefyd wedi canfod, mewn perthynas â Thomson, y bu rhai methiannau yn y maes hwn, ac mae'n bwysig mynd i'r afael â'r mater hwn. Roedd y wybodaeth a roddwyd i asiantaethau camddefnyddio sylweddau yn 2012 pan gafodd Thomson ei ryddhau o'r carchar yn anghyflawn ac yn anghywir. Cododd sefyllfa debyg gyda'r Gwasanaethau Tai y flwyddyn gynt. Mae cynlluniau ymyriadau gwasanaeth o ansawdd da ac asesiadau risg effeithiol yn dibynnu'n llwyr ar gael gweld gwybodaeth gyflawn a chywir. Ni chymerodd y Gwasanaeth Carchardai ran yn yr Adolygiad ond bydd angen rhywfaint o waith dilynol gyda'r gwasanaeth hwn.
- b. Mae'r gwahaniaeth rhwng y Dull Integredig ar gyfer Asesiad Trylwyr o Gamddefnyddio Sylweddau yng Nghymru a chanlyniad yr asesiadau risg a wneir gan asiantaethau eraill trwy fethodolegau gwahanol yn destun pryder. Mae angen i asiantaethau lleol edrych ar y potensial i sicrhau mwy o gysondeb yn yr offer Asesu Risg a ddefnyddir ar hyn o bryd.

- c. Mae'r Panel yn barnu bod yna gyfle i asiantaethau nodi rhai unigolion â nodweddion sy'n eu gwneud yn agored i niwed fel y gellir cynnig mwy o gymorth amlasiantaethol iddynt os ydynt yn fwy tebygol o ddiodeff trais domestig (neu wedi'i ddiodeff o'r blaen). Cydnabyddir bod yna heriau wrth benderfynu pa ymyriadau, os o gwbl, a all fod yn briodol, ond mae'r Panel yn credu y dylid ymchwilio'n llawn i hyn mewn modd amlasiantaethol.
- d. Nid oedd Heddlu Dyfed-Powys na'r Gwasanaethau Plant yn Sir Gaerfyrddin yn gwybod am y pryderon a gofnodwyd gan asiantaethau yn ardal gyfagos Abertawe mewn perthynas ag ymddygiad Thomson tuag at ei bartner blaenorol Jane, gan fod y broses Cynhadledd Amlasiantaeth Asesu Risg yn canolbwyntio ar y diodeffwr (Jane) a'r man lle'r oedd hi'n byw. Mae hyn yn pwysleisio'r her i asiantaethau o ran pa wybodaeth i'w rhannu pan mae diodeffwyr a chyflawnwyr yn byw mewn ardaloedd gweinyddol gwahanol.
- e. Mae cyfraniadau gan asiantaethau a gymerodd ran yn yr Adolygiad hwn yn nodi bod angen rhagor o hyfforddiant i'r staff ar y technegau a'r dulliau i'w defnyddio pan nad yw unigolion yn 'bwrw eu bol' neu pan maent yn osgoi trafod materion sensitif; mae'n bwysig mynd y tu ôl i'r 'ffrynt' hwn er mwyn gallu asesu a oes angen unrhyw ymyriadau ychwanegol o ran gwasanaeth.
- f. Drwy gydol cyfnod rheoli ei Orchmynion Cymunedol, roedd Thomson yn camdefnyddio sylweddau'n rheolaidd. Mae nifer fawr o enghreifftiau o gydweithio agos rhwng Prawf Cymru ac asiantaethau camdefnyddio sylweddau lleol i geisio rheoli ei ymddygiad afreolus; mae hyn yn dangos arferion da.
- g. Dylai'r awdurdod lleol a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig edrych ar ffyrdd y gallai cofnodion perthnasol o droseddau treisgar, gan gynnwys trais domestig, gael eu canfod a'u cofnodi, pan fo'n briodol, mewn modd a fyddai'n eu galluogi, fel landlord, i weld unrhyw 'arwyddion rhybuddio' a allai ddod i'w sylw yn ystod y denantiaeth fel y gallent gymryd camau priodol yn ôl yr angen.

6.0 CASGLIADAU AC ARGYMHELLION

6.1 Mae'r holl asiantaethau wedi bod ag agwedd agored ac onest at yr Adolygiad hwn. Gwnaethpwyd llawer iawn o waith i ddadansoddi'r dystiolaeth ynghylch ymwneud y gwasanaethau gwahanol ag Ann ac â Thomson. Nid oes unrhyw beth wedi dod i'r golwg i awgrymu y gallai unrhyw un o'r asiantaethau fod wedi rhagweld y digwyddiadau a arweiniodd at farwolaeth Ann.

6.2 Y prif ganfyddiad o'r adolygiad o ymwneud yr asiantaethau ag Ann yw bod yna dystiolaeth gref o weithio rhyngasiantaethol da ac atgyfeiriadau priodol rhwng gwasanaethau lleol i ddarparu cymorth iddi; roedd y prif rai'n gysylltiedig â chamdefnyddio sylweddau a chymorth tai. Roedd yn galonogol clywed bod y farn a fynegwyd gan ei theulu'n gyson â'r canfyddiad hwn.

6.3 Mae'r Adolygiad hefyd wedi canfod tystiolaeth o weithio rhyngasiantaethol da gyda Thomson, gwaith da wrth rannu gwybodaeth ac arferion da. Fodd bynnag, nid felly y bu yn gyson a chanfuwyd rhai bylchau. Mae ystyried yr holl wybodaeth berthnasol hysbys yn bwysig wrth lunio cynlluniau triniaeth gan fod hyn yn arwain at ymyriadau clinigol mwy effeithiol ond mae hefyd yn un o'r rhagofynion ar gyfer Asesiadau Risg da. Canfuwyd rhai gwendidau yn y trefniadau lleol ar gyfer rhannu gwybodaeth mewn perthynas â Thomson; yn anochel cafodd hyn effaith ar ansawdd ac effeithiolrwydd rhai o'r Asesiadau Risg a wnaethpwyd mewn perthynas ag ef.

6.4 Mae cyflwyno'r Gwasanaeth Integredig Rheoli Troseddwyr, a gyd-ddatblygwyd gan Brawf Cymru a Chymdeithas Prif Swyddogion Heddlu Cymru, yn lleol yn ddiweddar yn gam pwysig a chadarnhaol a fydd yn gwella'r ffordd y rhennir gwybodaeth a thrwy hynny'n gwella'r trefniadau Rheoli Risg sydd ar waith gan asiantaethau lleol. Mae gwaith da wrth rannu gwybodaeth yn fwy tebygol o fodoli pan fo unigolion yn yr asiantaethau gwahanol yn meithrin cysylltiadau anffurfiol cryf. Bydd cyflwyno cyfarfodydd wythnosol Rheoli Integredig Troseddwyr yn helpu i hwyluso hyn ac mae'r Panel yn awgrymu'n gryf y dylai mwy o asiantaethau ymwneud â'r rhain.

6.5 Daeth yn amlwg yn ystod yr Adolygiad bod nifer o asiantaethau eisoes wedi gwneud rhai newidiadau i'w trefniadau darparu gwasanaethau fel rhan o'u cynlluniau parhaus i ddatblygu gwasanaethau h.y. nid o ganlyniad i'r Adolygiad. Fodd bynnag, yn deillio o'r materion allweddol a nodir uchod, mae nifer o'r asiantaethau lleol wedi nodi camau sy'n fewnol i'w sefydliad, yr eir i'r afael â hwy trwy waith rheoli gwasanaethau.

6.6 Rhestrir isod yr argymhellion a wnaed gan y Panel sy'n ymwneud â mwy nag un asiantaeth:-

- i. Mae angen i'r Protocol Rhannu Gwybodaeth drafft ar gyfer Gwasanaethau Cyffuriau ac Alcohol Sir Gaerfyrddin gael ei adolygu/diweddaru, ei derfynoli a'i weithredu.
- ii. Mae angen i Protocol Trais a Chamdriniaeth Domestig gael ei lunio a'i fabwysiadu gan asiantaethau lleol, sydd hefyd yn creu cysylltiadau â'r prosiect 'Bywydau Diogelach'.
- iii. Sefydlu Galwad Cynadledda Camdriniaeth Ddomestig Ddyddiol yn ardal Dyfed-Powys i rannu gwybodaeth am yr holl ddigwyddiadau o gamdriniaeth ddomestig gydag asiantaethau partner, er mwyn gwirio a rheoli lefel y risg, a gwneud penderfyniadau ynghylch datgelu.
- iv. Adolygu'r offer Asesu Risg a ddefnyddir gan asiantaethau lleol.
- v. Hybu datblygiad y Gwasanaeth Integredig Rheoli Troseddwyr newydd fel ffordd i gynorthwyo'r gwaith o reoli unigolion o safbwynt amlasiantaethol nad ydynt o bosibl yn bodloni meini prawf rhaglenni gwarchod y gymuned ond sy'n dal i fod â'r potensial i achosi niwed.
- vi. Dylai comisiynwyr a darparwyr gwasanaethau camddefnyddio sylweddau edrych, mewn modd amlasiantaethol, ar y cyfleoedd i gael mwy o ryngweithio ac ymyriadau posibl, er mwyn canfod a ellir gwneud mwy i gynorthwyo unigolion sydd o bosibl yn agored i drais domestig.

- vii. Os yw anghenion hyfforddiant yn cael eu nodi fel rhan o'r ymateb i unrhyw un o'r gweithredoedd hyn, dylai'r hyfforddiant gael ei ddarparu mewn modd amlasiantaethol.
- viii. Chwilio am ddatrysiad electronig i dynnu sylw at blant sy'n dod i'r ddalfa, i'r Uned Diogelu'r Cyhoedd asesu a oes unrhyw faterion yn ymwneud ag amddiffyn plant.
- ix. Os yw ymholiad i Gyfrifiadur Cenedlaethol yr Heddlu'n datgelu bodolaeth gorchymyn, megis gorchymyn cymunedol, gorchymyn goruchwyllo neu orchymyn arall, wrth i garcharor fynd i'r ddalfa yn ardal Dyfed-Powys, mae asiantaeth arweiniol y gorchymyn i gael ei hysbysu am ei arestio.
- x. Gweithredu a hyrwyddo defnyddio'r Cynllun Datgelu Trais Domestig newydd (Cyfraith Clare) yn dilyn y cyhoeddiad diweddar gan yr Ysgrifennydd Gwladol.
- xi. Pwyso ar Wasanaeth y Carchardai i wella ansawdd y wybodaeth a roddir i asiantaethau lleol pan gaiff carcharorion eu rhyddhau.

ATODIAD 1

NOD

Nod yr Adolygiad Dynladdiad Domestig hwn yw nodi'r materion pwysicaf i roi sylw iddynt wrth ddysgu o'r Dynladdiad hwn a llunio argymhellion a fydd yn cryfhau'r trefniadau sy'n bodoli eisoes.

CWMPAS

- Bydd yr Adolygiad yn edrych ar weithredoedd/ymatebion yr asiantaethau perthnasol rhwng 1^{af} Ebrill 2008 a mis Rhagfyr 2012
- Ystyrir yr adroddiadau ar y treial yn Llys y Goron
- Gofynnir i bob asiantaeth/sefydliad a fu'n ymwneud ag Ann neu â Thomson gyflawni Adolygiad Rheoli Unigol cynhwysfawr o'i ymwneud; caiff pob un o'r Adolygiadau hyn ei gwblhau a'i gynhyrchu yn unol â Chanllawiau'r Swyddfa Gartref
- Rhoddir gwybod i aelodau o'r teulu am y broses a chynigir cyfle iddynt gyfrannu

CYLCH GWAITH

Yng nghyd-destun yr uchod, bydd y Panel yn:-

- Nodi pa asiantaethau/sefydliadau a fu'n ymwneud ag Ann a Thomson
- Adolygu eu hymatebion i atgyfeiriadau ac ystyried priodoldeb unrhyw wasanaethau a ddarparwyd
- Ceisio canfod pa asiantaethau/sefydliadau (os o gwbl) oedd y darparwyr gwasanaethau perthnasol ond na fu'n ymwneud ag Ann neu â Thomson
- Adolygu i ba raddau y bu asiantaethau/sefydliadau'n cydweithio wrth ymateb i anghenion ac amgylchiadau Ann a Thomson ill dau

- Ystyried bylchau posibl yn y ddarpariaeth gwasanaethau, ynghyd â rhwystrau posibl i ddefnyddio gwasanaethau
- Ystyried i ba raddau a pha mor ddigonol y rhennir gwybodaeth rhwng asiantaethau lleol yn Sir Gaerfyrddin ac ardaloedd eraill
- Ystyried a gododd unrhyw faterion yn ymwneud â diogelu mewn perthynas â phlant Ann neu blant Thomson
- Nodi meysydd lle mae arferion da